

TÜR EYLEM PLANI HAZIRLAMA EĞİTİMİ

(05-06 Mart 2020, KKTC)

4. Ders

TEHDİTLER VE SINIRLAYICI FAKTÖRLER

Osman Erdem
56osmanerdem@gmail.com

Tel: 0533 956 5110

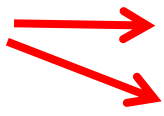
DEVAMI İÇİN
TIKLA

Doğru bir Eylem Planı için;

Türün nüfusu neden azalıyor ?

sorusunun cevabı mutlaka bulunmalıdır.

Tehditler Doğrudan bireylere yönelik tehditler
Yaşam alanlarına yönelik tehditler

Sınırlayıcı faktörler: Yönetimin hedeflere ulaşmasını sınırlayan/engelleyen faktörlerdir. Bunlar, doğal etmenler olabildiği gibi insan kaynaklı olabilirler.

Tehditler ve sınırlayıcı faktörler nasıl belirlenmeli?

- Türle ilgili yapılmış gözlemler, incelemeler ve bilimsel çalışmalar,
- Proje ekibi tarafından alan çalışmaları sırasında yapılan tespitler, ilgililerle yapılan görüşmeler ve anketler değerlendirilerek türe ve yaşam alanlarına yönelik tehditler belirlenir.

TEHDİT ANALİZİ

Her bir tehdidin tür üzerindeki etki düzeyini belirlemek için yapılır.

Tehdit analizi, hedeflerin ve faaliyetlerin önceliklendirilirken kullanılan en önemli araçtır.

ÖNEMLİ

Bazı tehditler türün varlığını devam ettirebilmesi için kritik öneme sahiptir. Önlenmediği takdirde türün tamamen yok olması söz konusu olabilir.

Bazı tehditler ise daha düşük önceliklidir ve tehdidin önlenmesi için getirilecek çözümlerin daha uzun süreye yayılması türün popülasyonunu büyük ölçüde etkilemeyebilir.

Hedeflerin ve faaliyetlerin önceliklendirilmesi yönetiminin sınırlı mali ve insan kaynaklarını daha verimli kullanmasına imkan sağlar.

Tehdit analizinde aşağıdaki kriterlerin kullanılması önerilmektedir.
(Bird Life International tarafından AB adına yapılan tür eylem planlarında uygulanmıştır.)

- **Kritik:** Önlem alınmadığı takdirde türün tamamen yok olmasına sebebiyet verebilecek tehditler.
- **Yüksek:** 20 yıl veya daha az zamanda popülasyonunun %20'sinden fazlasının yok olmasına sebebiyet verebilecek tehditler.
- **Orta:** 20 yıl veya daha az zamanda popülasyonunun %20'sinden azının yok olmasına sebebiyet verebilecek tehditler.
- **Düşük:** Yerel popülasyon düşüşünün veya tüm ülke popülasyonunda küçük etki yapabilecek olan tehditler.
- **Bilinmiyor:** Etkisi hakkında herhangi bir bilgi olmayan tehditler.

Türkiye'de turnayı (*Grus grus*) tehdit eden faktörler ve tehdit düzeyleri
(Ulusal Turna Eylem Planı'ndan alınmıştır)

Tehditler	Tehdit düzeyi
Yaşam alanı kaybı ve yaşam alanı kalitesindeki bozulmalar;	
➤ Sulak alanların kurutulması	kritik
➤ Su rejiminin bozulması (Sulak alanları besleyen suların barajlarda tutulması veya yönlerinin değiştirilmesi, yer altı suyunun aşırı kullanımı)	kritik
➤ Turba çıkarımı	yüksek
➤ Saz yangınları	yüksek
➤ Günübirlik kullanımlar	yüksek
➤ Çayır ve mera alanlarının tarım alanlarına dönüştürülmesi	yüksek
➤ Yapılaşma ve alt yapı yatırımları	düşük
➤ Tarım deseninin değiştirilmesi	yüksek
➤ Kirlilik	bilinmiyor
Doğrudan türe yönelik tehditler;	
➤ Otlatma (Kuluçka alanlarındaki yoğun otlatma)	yüksek
➤ Turna üreme alanlarının yakınlarındaki çayır biçme, kampçılık, yaylacılık vb. insan faaliyetleri	yüksek
➤ Avcılık (Diğer kuşların avlanması sırasında verilen rahatsızlık)	orta
➤ Yumurta toplama (Bazı bölgelerde çocukların yaptığı gözlenmiştir)	orta
➤ Enerji nakil hatlarıyla ve rüzgar türbinleriyle çarpışma	bilinmiyor

Piyan (*Thermopsis turcica*) bitkisini tehdit eden faktörler ve tehdit düzeyleri
(Piyan-Eber Sarısı (*Thermopsis Turcica*)Tür Koruma Eylem Planı'ndan alınmıştır)

Tehditler	Etkisi	Tehdit düzeyi
Akşehir ve Eber göllerinin kuruması sonucu, taban suyunun düşmesi ve alanın mikroklima özelliğinin bozulması	Türün alandan tamamen yok olmasına neden olabilecektir.	Kritik
Piyan bitkisinin yayılım gösterdiği alanların tarım alanlarına dönüştürülmesi	Sürekli sürülen veya işlenen alanlarında türün yok olduğu görülmüştür.	Kritik
Bakla zınnı (<i>Epicometis hirta</i>) olarak bilinen baklagil zararlısının etkisi (tohumların çimlenme özelliğini kaybetmesi olarak)	Tür aynı zamanda kök sürgünleriyle de çoğalmaktadır. Ancak uzun vadede bitki zarar görebilir.	Orta
Tohumların araştırma amacıyla toplanması		Bilinmiyor
Yöre halkı başta olmak üzere paydaşların türün önemi hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması	Koruma çalışmalarında paydaşların katkısı olmayışı veya yetersizliği	Yüksek

Türün bulunduğu çok sayıda yaşama alanını kapsayan eylem planlarında her bir yaşama alanıyla ilgili değerlendirmelerin (alana ait koruma statüsü, koruma önceliği ve alana özgü tehditler) yapılması hedefler ve faaliyetler belirlenirken planlama ekibini yönlendirecektir.

Türkiye'deki turna üreme alanları, bu alanların koruma durumu, koruma önceliği ve tehdit bilgileri
(Bilgiler Ulusal Turna Eylem Planı'ndan alınmış olup, üreme alanlarının tamamı verilmemiştir.)

Alanın Adı	Bulunduğu İl	Koruma Statüsü	Koruma Önceliği	Tehdit Bilgisi
Kızılırmak Deltası	Samsun	Doğal sit, YHG sahası Ramsar alanı	Korumaya bağımlı	Su rejimine yapılan müdahaleler
				Su kirliliği
Yeniçağa Gölü	Bolu	Yok	Korumaya bağımlı	Turba alımı
Acıgöl	Denizli	Yok	Korumaya bağımlı	Yoğun insan baskısı
Karakuyu Sazlıkları	Afyonkarahisar	Doğal sit	İzlenmesi gerekli	Bilinmiyor

Koruma Önceliği Terimleri

Korumaya bağımlı: Düzenli olarak göz altında tutulmadığı ve tek tek ortaya çıkan sorunlara yönelik müdahaleler yapılmadığı taktirde, önemli bir bölümü yok olma tehlikesinde olan alanlar.

İzlenmesi gerekli: Henüz geri dönüşü olmayacak boyutta zararlar verecek bir tehditle karşı karşıya olmayan ancak düzenli olarak izlenmesi gereken alanlar.

Restorasyon gerekli: Tamamı veya önemli bir bölümü tahrip olduğu veya kaybedildiği için restorasyon ihtiyacı olan alanlar.

Yeterince bilinmiyor: Koruma önceliğini belirlemek için yeterince veri bulunmayan alanlar.

Doğa Araştırmaları Derneği

**tüm yaban hayatının doğal yaşama ortamlarında
soyları tehdit ve tehlike altında olmaksızın yaşamlarını ve
varlıklarını sürdürebildikleri bir Türkiye için çalışır.**

Dikkat ve ilginiz için TEŞEKKÜRLER !